תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלט עמוד ב

המן מן התורה מנין? המן העץ, אסתר מן התורה מנין? ואנכי הסתר אסתיר, מרדכי מן התורה מנין? דכתיב מר דרור ומתרגמינן: מירא דכיא.

They also asked Rav Mattana: **From where in the Torah** can one find an allusion to the hanging of **Haman?** He replied: The verse states after Adam ate from the tree of knowledge: "**Have you eaten of** [*hamin*] **the tree**, about which I commanded you that you should not eat?" (**Genesis 3:11**).

They also asked Rav Mattana: **From where in the Torah** can one find an allusion to the events involving **Esther?** He replied to them that the verse states: "Then My anger shall be kindled against them on that day, and I will forsake them, and I will hide My face from them, and they shall be devoured, and many evils and troubles shall come upon them; so that they will say in that day: Have not these evils come upon us because our God is not among us? **And I will hide** [haster astir] My face on that day for all the evil which they shall have wrought, in that they are turned to other gods" (**Deuteronomy 31:17–18**).

They also asked him: **From where in the Torah** can one find an allusion to the greatness bestowed upon **Mordecai?** He replied: **As it is written** with regard to the anointing oil in the Tabernacle: "And you shall also take the chief spices, of **flowing myrrh** [*mor deror*]" (**Exodus 30:23**); **and we translate** as: *Mira dakhya*.

שמות פרק לח, כג-כה

(כג) וְאִתּוֹ אָהֶלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְלֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן וּבָתוֹלַעַת הַשָּנִי וּבַשָּשׁ: ס

(כד) **כָּל־הַזָּהָב** הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקּדֶשׁ וַיְהִי **זְהַב** הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׁרִים כִּכְּר וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקּדֶשׁ: (כה) וְכָ**סֶף** פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכְּר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקָּדשׁ: 23With him was Oholiab, son of Ahisamach, of the tribe of Dan, a craftsman and master weaver, and an embroiderer in **blue**, **purple**, and crimson wool and in **linen**.

24All the **gold** that had been used for the work in all the work of the Holy the gold of the waving was twenty-nine talents, seven hundred and thirty shekels, according to the holy shekel.

25The **silver** of the community numbers was one hundred talents and one thousand seven hundred and seventy-five shekels, according to the holy shekel.

porphyrology

אסתר פרק א, ו-ז

(ו) חוּר כַּרְפַּס וּתְּכֶלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָמָן עַל־גְּלִילֵי כֶּסֶף וְעַמוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רְצְפַת בַּהַט־וְשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחֶרֶת: (ז) וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רָב כִּיַד הַמֶּלֶךְ: 6[There were spreads of] white, fine cotton, and blue, embroidered with cords of linen and purple, on silver rods and marble columns; couches of gold and silver, on a pavement of green, white, shell, and onyx marble.
7And they gave them to drink in golden vessels, and the vessels differed from one another, and royal wine was plentiful according to the bounty of the king.

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

"בהראתו את עשר כבוד מלכותו" אמר רבי יוסי בר חנינא: מלמד שלבש בגדי כהונה: כתיב הכא יקר תפארת גדולתו וכתיב התם לכבוד ולתפארת.

The verse states: "When he showed the riches of his glorious [kevod] kingdom and the honor of his majestic [tiferet] greatness" (Esther 1:4). Rabbi Yosei bar Ḥanina said: This teaches that Ahasuerus wore the priestly vestments, as it is written here: "The riches of his glorious [kevod] kingdom and the honor of his majestic [tiferet] greatness." And it is written

there, with regard to the priestly garments: "For glory [kavod] and for majesty [tiferet]" (Exodus 28:2).

דברי הימים א פרק כט, א

א) וַיּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקְּהָל שְׁלֹמֹה בְנָי אֶחָד בָּחַר־בּוֹ אֱלֹהִים נַעַר וָרָךְ וְהַמְּלָאכָה גְדוֹלָה כִּי לֹא לָאָדֶם **הַבִּירָה** כִּי לַיִקֹּוָק אֱלֹהִים:

1Then King David said to the entire assembly, "My son Solomon, whom God alone has chosen, is young and tender, and the work is great, for the **palace** is not for man, but for the Lord God.

אסתר פרק א, א-ב

(א) וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה:

(ב) בַּיָּמִים ַ הָהֵם כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרְוֹשׁ עַל כָּסֵא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּ**שׁוּשַׁוַ הַבּירָה**:

2In those days, when King Ahasuerus sat on the throne of his kingdom, which was in **Shushan** the **capital**.

אסתר פרק ב, ה

ָבִי בֶּן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי: 5There was a **Judean** man in **Shushan the capital**, whose name was Mordecai the son of Jair the son of Shimei the son of Kish, a **Benjamite**,

בראשית פרק כז, ל-לד

(ל) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת־יַעֲלְב וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲלְב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו ועשׂו אַחיו בּא מצידוֹ:

(לא) וַיַּעַשׂ גַּם־הוּא מַטְעַמִּים וַיָּבֵא לְאָבִיוּ וַיּאֹמֶר לְאָבִיו יָקָם אָבִי וְיאֹכַל מִצֵיד בְּנוֹ בַּעֲבֵר תּבַרַכַנִּי נַפּשׁרָ:

(לב) וַיּאֹמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו מִי־אָתָּה וַיּאֹמֶר אֲנִי בָּנַךְ בַּכַּרָךְ עֵשַׂו:

(לג) וַיֶּחֶרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד־מְאֹד וַיּאֹמֶר מִי־אֵפּוֹא הוּא הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל מִכָּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וָאֲבָרֲכֵהוּ גַּם־בָּרוּךְ יִהְיֶה: (לד) כִּשְׁמֹע עֵשָׂו אֶת־דְּבְרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדֹלָה וּמָרָה עַד־מְאֹד וַיּאֹמֶר לְאָבִיו בָּרֲכֵנִי גם־אני אבי: **30**And it came to pass, when Isaac had finished blessing Jacob, and it came to pass Jacob had just left his father Isaac's presence, that his brother Esau came from his hunt. **31**And he too had made tasty foods, and he brought [them] to his father, and he said to his father, "Let my father arise and eat of the game of his son, so that your soul will bless me."

32And his father Isaac said to him, "Who are you?" And he said, "I am your son, your firstborn, Esau."

33And Isaac shuddered a great shudder, and he said, "Who then is the one who hunted game and brought it to me, and I ate of everything while you had not yet come, and I blessed him? He, too, shall be blessed."

34When Esau heard his father's words, he cried out a great and bitter cry, and he said to his father, "Bless me too, O my father!"

אסתר פרק ד, א

(א) וּמָרְדֵּכִי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָּׁה וַיִּקְרַע מָרְדֵּכִי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וְאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר **וַיִּזְעַק זְעָקָה גְדֹלָה וּמָרָה**:

1And Mordecai knew all that had transpired, and Mordecai rent his clothes and put on sackcloth and ashes, and he went out into the midst of the city **and cried [with] a loud and bitter cry**איוב פרק ו פסוק יז בעת יזרבו **נצמתו** בחמו נדעכו ממקומם:

17At the time they become warm, they retreat; when it heats up, they jump from their place.

: רש"י איוב פרק ו (יז) נצמתו - ... צ' מתחלפת בז' כמו צעקה זעקה (יז) נצמתו - ... the zaddi is converted to a zayin, like זעקה and זעקה, a cry.

בראשית רבה (וילנא) פרשת תולדות פרשה סז

ד כשמוע עשו את דברי אביו, א"ר חנינא כל מי שהוא אומר שהקב"ה וותרן הוא יתוותרון בני מעוהי, אלא מאריך אפיה וגבי דיליה, זעקה אחת הזעיק יעקב לעשו דכתיב כשמוע עשו את דברי אביו ויזעק זעקה והיכן נפרע לו בשושן הבירה שנאמר (אסתר ד) ויזעק זעקה גדולה ומרה עד מאד

Rabbi Hanina said: Whoever maintains that the Holy One blessed be He is lax in dispensing justice, may his bowels become lax. He [God] is merely long-suffering (Breishit Rabbah 67:4)." When, according to Rabbi Hanina, did God punish Yaakov for causing Esav to suffer? Hundreds of years later, during the time of Esther, when Mordecai hears of Haman's plan to kill the Jews. There we are told that Mordecai cries the same cry as Esav -- Vayizak ze'akah gedolah umarah – "He cried out a great and bitter cry (Esther 4:1)

בראשית פרק מא, מא-מב

ָמא) וַיּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף רְאֵה נָתַתִּי אֹתְךְ עַל כָּל־אָרֵץ מִצְרַיִם:

(מב) **וַיָּסַר** פַּרְעֹה **אֶת־טַבּּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן** אֹתָהּ עַל־יַד יוֹסֵף וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי־שֵׁשׁ וַיָּשֶׂם רבִד הַזְּהַב עַל־צַּוּארוֹ: 41So Pharaoh said to Joseph, "Look, I have appointed you over the entire land of Egypt."
42And Pharaoh removed his ring from his hand and placed it on Joseph's hand, and he attired him [with] raiment of fine linen, and he placed the golden chain around his neck.

אסתר פרק ג, ח-יא

- (ח) וַיּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד **מְפָזָר וּמְפֹּרָד** בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךְ וְדָתֵיהֶם שׁנוֹת מִכְּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עִשִּים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שׁוֶה להנּיחִם:
- ָט) אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשֶּׁרֶת אָלְפִים כִּכַּר־כָּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עשִׁי הַמַּלָאכָה לָהַבִּיא אֵל־גָּנִזֵי הַמֵּלֵרְ:
  - (י) וַיָּסָר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאָנָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים: (יא) וַיּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לְךְ וְהָעָם לַעֲשׁוֹת בּוֹ כַּטוֹב בְּעֵינֵיךְ:

8And Haman said to King Ahasuerus, "There is a certain people scattered and separate among the peoples throughout all the provinces of your kingdom, and their laws differ from [those of] every people, and they do not keep the king's laws; it is [therefore] of no use for the king to let them be.

9If it pleases the king, let it be written to destroy them, and I will weigh out ten thousand silver talents into the hands of those who perform the work, to bring [it] into the king's treasuries."

10And the **king took his ring off his hand and gave it** to Haman the son of Hammedatha the Agagite, the adversary of the Jews.

11And the king said to Haman, "The silver is given to you, and the people to do to them as it pleases you."

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יד עמוד א

ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב. The verse states: "And the king removed his ring from his hand" (Esther 3:10). Rabbi Abba bar Kahana said: The removal of Ahasuerus's ring for the sealing of Haman's decree was more effective than the forty-eight prophets and the seven prophetesses who prophesied on behalf of the Jewish people. As, they were all unable to return the Jewish people to the right way, but the removal of Ahasuerus's ring returned them to the right way, since it brought them to repentance.

אסתר פרק ד

(יג) נְיּאמֶר מֶּרְדֵּכַי לְהָשִּׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵּׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מכּל־היּהוּדים:

(יד) כֵּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִשׁי ׁ בָּעֵת הַזּאׁתּ ֶרֲוַח וְהַצֶּלֶּה יַעֲמְוֹד לַיְּהוּדִים מִמְּקוֹם אַחֵׁר **וְאַתְּ** וּבֵית־ אָבֶיךְ תּאבֶדוּ וּמְי יוֹדֵע אִם־לְעֵת כָּזֹאת הָגַּעַתִּ לַמַּלְכִוּת:

(טו) וַתָּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֱל־מִּרְדֵּכֵי: (טז) **לֵּךְּ כְּנוֹס** אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִּים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצְוּמוּ עֶׁלַי וְאַל־תּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלְשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיֹום גַּם־אֲנֵי וְנַעֲרֹתַי אָצְוּם כֵּן וּבְכֵּן אָבָוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לְא־כַדָּת וֹכָאשׁר אַבִדתִּי אַבָדתִי: 13And Mordecai ordered to reply to Esther, "Do not imagine to yourself that you will escape in the king's house from among all the Jews.

14For if you remain silent at this time, relief and rescue will arise for the Jews from elsewhere, and you and your father's household will perish; and who knows whether at a time like this you will attain the kingdom?"

15Then Esther ordered to reply to Mordecai: 16"Go, assemble all the Jews who are present in Shushan and fast on my behalf, and neither eat nor drink for three days, day and night; also I and my maidens will fast in a like manner; then I will go to the king contrary to the law, and if I perish, I perish."

17So Mordecai passed and did according to all that Esther had commanded him.

אסתר פרק ח, א-ה

(א) בּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר <היהודיים> הַיְּהוּדִים וּמָרְדֵּכִי בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ: (ב) וַיָּסַר הַמֵּלֶךְ אֶת־טַבַּעִתוֹ אֵשֶׁר הָעֵבִיר

(ב) נַיָּטָּר יַשֶּׁ ֶּוְרְ אֶוּנִי טַּבְּיְרְּיִּהְ לְמָרְדֵּכִי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֵת־מָרְדֵּכִי עַל־בֵּית הָמָן: פּ אֵת־מָרְדֵּכִי עַל־בֵּית הָמָן: פּ

(ג) וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לְפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפּׁל לְפְנֵי רַגְּלָיו וַתֵּבְךְ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן הָאֲגָגִי וְאֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חשב על־היּהוּדים:

(ד) וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֵת שַׁרְבָט הַזְּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֵּלֵךְ:

וּנְּגָןם אֶסְנֵּוּר וַנִּעֲמוּ יְפְנֵי נַיַּנֶּּיֶרְ: (ה) וַתּאֹמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדְּבָר לְפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְּעִינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶּת הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ: 10n that day, King Ahasuerus gave Queen Esther the house of Haman the adversary of the Jews, and Mordecai came before the king, because Esther had told him what he was to her.

2And the king took off his ring, which he had removed from Haman and gave it to Mordecai, and Esther placed Mordecai in charge of the house of Haman.

3And Esther resumed speaking before the king, and she fell before his feet, and she wept and beseeched him to avert the harm of Haman the Agagite and his device that he had plotted against the Jews.

4Then the king extended the golden scepter to Esther, and Esther arose and stood before the king.

5And she said, "If it please the king, and if I have found favor before him, and the matter is proper before the king, and I am good in his sight, let it be written to rescind the letters, the device of Haman the son of Hammedatha, the Agagite, which he wrote to destroy the Jews who are in all the king's provinces.

בראשית פרק מד

(לג) וְעַתָּה יֵשֶׁב־נֶא עַבְדְּךְ ׁתַּחַת הַנַּעַר עֶבֶד לַאדֹנֵי וְהַנַּעַר יַעַל עִם־אֶחֵיו:

(לד) כִּי־אֵיךְ אֶעֶלֶה אֶל־אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנוּ אִתִּי

פָּן אֶרְאֶה בָּרָע אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת־אָבִי: פרק מה

(א) וְלֹא־יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכֹל הַנִּצָּבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא־עָמַד אישׁ אתּוֹ בּהתודּע יוֹסף אל־אחַיו: 33So now, please let your servant stay instead of the boy as a slave to my lord, and may the boy go up with his brothers.
34For how will I go up to my father if the boy is not with me? Let me not see the misery that will befall my father!"
1Now Joseph could not bear all those standing beside him, and he called out, "Take everyone away from me!" So no one stood with him when Joseph made himself known to his brothers.

אסתר פרק ח

- (ו) כּּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי **בָּרָעָה** אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּאַבָדֵן מוֹלַדְתִּי: ס
- ָז) יִיּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרִשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדֵּכַי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵּית־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יַדוֹ <ביהודיים> בַּיָּהוּדִים:
- (ח) וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחָתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֵּלֵךְ אֵין לִהָשִׁיב:

6For how can I see the evil that will befall my people, and how can I see the destruction of my kindred?"

7Then King Ahasuerus said to Queen Esther and to Mordecai the Jew, "Behold the house of Haman I have given to Esther, and they have hanged him on the gallows because he laid a hand on the Jews.

8And you-write about the Jews as you see fit, in the name of the king, and seal [it] with the king's ring, for a writ that is written in the name of the king and sealed with the king's ring cannot be rescinded."

אסתר פרק ט, יח-כב

(יח) <והיהודיים> וְהַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהֵלוּ בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וְעָשֹּׁה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וָשָׂמָחָה:

ָׁיט) עַל־כֵּן הַיְּהוּדִים <הפרוזים> הַפְּרָזִים הַיּּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עֹשִׁים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָּׁר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׁמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב

וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת **אִישׁ לְרֵעֵהוּ**: פ

... (כב) כַּיָּמִים אֲשֶׁר־נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר **נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיּגּוֹן לְשִׂמְחָה ומֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב** לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׁמְחָה וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבִיוֹנִים:

> ...(ל) וַיִּשְׁלַח סְפָּרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים... אֶל־שָׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אַחַשָּׁוִרוֹשׁ דִּבָרִי **שָׁלוֹם וֵאֵמֵת**:

18And the Jews who were in Shushan assembled on the thirteenth thereof and on the fourteenth thereof, and rested on the fifteenth thereof, and made it a day of feasting and joy.

19Therefore, the Jewish villagers, who live in open towns, make the fourteenth day of the month of Adar [a day of] joy and feasting and a festive day, and of sending portions to one another

... 22as the days when the Jews rested from their enemies, and the month that was reversed for them from grief to joy and from mourning to a festive day-to make them days of feasting and joy, and sending portions one to another, and gifts to the poor.

... **30**And he sent letters to all the Jews, to one hundred twenty-seven provinces, the realm of Ahasuerus, words of **peace and truth**,

זכריה פרק ח, א-כג

(ג) כֹּה אָמַר יְלּוֶק שַׁבְתִּי אֶל־צִיּוֹן וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ יְ**רוּשָׁלָם** וְנִקְרְאָה יְרוּשָׁלַם **עִיר־הָּאֵמֶת** וְהַר־יִלְוָק צְבָאוֹת הַר הַלֹּדֶשׁ: ס

- (ד) כֹּה אָמַר יִקֹנָק צְבָאוֹת עֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בָּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלָם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בִּיֵדוֹ מֵרֹב יַמִּים:
  - (ה) וּרְחֹבוֹת הָעִיר יִמָּלְאוּ יְלָדִים וִילָדוֹת מִשְּחֵקִים בִּרְחֹבֹתֵיהָ: ס
  - (ו) כֹּה אָמַר יְקֹּוֶק צְבָאוֹת כִּי יִפָּלֵא בְּעֵינֵי שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה בַּיָּמִים הָהֵם גַּם־בְּעֵינַי יִפָּלֵא נְאֶם יְקֹוָק צְבָאוֹת: פ
- ...(טז) אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ דַּבְּרוּ אֱמֶת **אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם** שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרִיכֶם:
  - (יז) וְאִישׁ אֶת־רָעַת רֵעֵהוּ אַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם וּשְׁבֵעַת שֶׁקֶר אַל־תָּאֶהָבוּ כִּי אֶת־כָּל־אֵלֶה אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי נְאֻם־יְקֹּוְק: ס (יח) וַיִּהִי דְּבַר־יִקֹּוְק צְבָאוֹת אֵלַי לֵאמֹר:
- (יט) כּה־אָמַר יְלּוָק צְּבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית־יְהוּדָה לְשָׁשׁוֹן וּלְשִׁמְחָה וּלְמֹעֲדִים טוֹבִים וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ: פּ
  - (כ) כֹּה אָמַר יְלֹּוָק צְבָאוֹת עֹד אֲשֶׁר יָבֹאוּ עַמִּים וְיֹשְׁבֵי עָרִים רַבּּוֹת:
- (כא) וְהָלְכוּ יֹשְׁבֵי אַחַת אֶל־אַחַת לֵאמֹר נֵלְכָה הָלוֹךְ לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְלֹּוָק וּלְבַקֵּשׁ אֶת־יְלֹּוָק צְבָאוֹת אֵלְכָה גַּם־אָנִי:
  - (כב) וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים לְבַקֵּשׁ אֶת־יְקֹּוָק צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלָם וּלְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יִקֹוָק: ס
- (כג) כֹּה־אָמַר יְקֹּוֶק צְבָאוֹת בַּיָּמִים הָהֵמָּה אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשֶׁרָה אֲנָשִׁים מִכֹּל לְשׁנוֹת הַגּּוֹיִם וְהֶחֱזִיקוּ בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי לֵאמֹר נֵלְכָה עָמָכֵם כִּי שָׁמַעָנוּ אֱלֹהִים עָמָכֵם: ס

3So said the Lord: I will return to Zion, and I will dwell in the midst of Jerusalem; and **Jerusalem** shall be called **the city of truth**, and the mount of the Lord of Hosts [shall be called] the holy mountain.

4So said the Lord of Hosts: Old men and women shall yet sit in the streets of Jerusalem, each man with his staff in his hand because of old age.

5And the streets of the city shall be filled, with boys and girls playing in its streets.

- 6So said the Lord of Hosts: As it will be wonderful in the eyes of the remnant of this people in those days, it will also be wonderful in My eyes, says the Lord of Hosts.
- ...16These are the things that you shall do: Speak the truth each one with his neighbor; truth, and judgment of peace you shall judge in your cities.
- 17And let no one think evil of his neighbors in your heart, nor shall you love a false oath-for all these are what I hate, says the Lord.

  18And the word of the Lord of Hosts came to
- **18**And the word of the Lord of Hosts came to me, saying:
- 19So said the Lord of Hosts: The fast of the fourth [month], the fast of the fifth [month], the fast of the seventh [month], and the fast of the tenth [month] shall be for the house of Judah for joy and happiness and for happy holidays-but love truth and peace.
- **20**So said the Lord of Hosts: [There will] yet [be a time] that peoples and the inhabitants of many cities shall come.
- 21And the inhabitants of one shall go to another, saying, "Let us go to pray before the Lord and to entreat the Lord of Hosts. I, too, will go."
- 22And many peoples and powerful nations shall come to entreat the Lord of Hosts in Jerusalem, and to pray before the Lord.
  23So said the Lord of Hosts: In those days, when ten men of all the languages of the nations shall take hold of the skirt of a **Jewish man**, saying, "Let us go with you, for we have heard that God is with you."

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד א

אמר רב שמואל בר יהודה: שלחה להם אסתר לחכמים: קבעוני לדורות! שלחו לה: קנאה את מעוררת עלינו לבין האומות. שלחה להם: כבר כתובה אני על דברי הימים למלכי מדי ופרס.

Rav Shmuel bar Yehuda said: Esther sent to the Sages: Establish me for future generations. Esther requested that the observance of Purim and the reading of the Megilla be instituted as an ordinance for all generations. They sent to her: You will thereby arouse the wrath of the nations upon us, as the Megilla recounts the victory of the Jews over the gentiles, and it is best not to publicize that victory. She sent back to them: I am already written in the chronicles of the kings of Media and Persia, and so the Megilla will not publicize anything that is not already known worldwide.

תהלים פרק כב

(א) לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמָוֹר לְדָוֶד: (ב) אֵלִי אֲלִי לָמֶה עֲזַבְתָּנִי רָחָוֹק מְׁישׁוּעַתִּי דּבְרֵי שאגַתִי:

1For the conductor, on the ayeleth hashachar, a song of David. **2**My God, my God, why have You forsaken me? [You are] far from my salvation [and] from the words of my moaning.

רש"י תהלים פרק כב פסוק א (א) אילת השחר - ... ורבותינו דרשוהו באסתר Our Sages, however, interpreted it as referring to Esther

תלמוד בבלי מסכת יומא דף כט עמוד א

אמר רב אסי: למה נמשלה אסתר לשחר? לומר לך: מה שחר סוף כל הלילה - אף אסתר סוף כל הנסים.

Rabbi Asi said: Why was Esther likened to the dawn? It is to tell you: Just as the dawn is the conclusion of the entire night, so too, Esther was the conclusion of all miracles.

יערות דבש חלק א דרוש ג

וא"כ זהו שפסקו נסים מימות אסתר ואילך, לא היה בשביל גריעות אמונתינו, כי אם בשביל שלמות אמונתינו, כי לא היו צריכים עוד נס לשלמות גופם כמ"ש לעיל. והמשל, מי שהולך בדרך בלילה באפילה, צריך כפעם בפעם בהגיעו לאחד מהפחתים או המים עמוקים וסלעים, לבל יפול בדרך, מדליק אור או אבוקה, אבל כשהאיר היום, אין צריך להדלקת האור, ושרגא בטיהרא וכו', כי חכם עיניו בראשו לשמור דרך מנזק, וכן היה הדבר עד אסתר, כאשר הגיעו ישראל למקום ספק וחשכת התורה לילך אחרי הבלי גוים, היה בחושך אור להם בניסים ובנפלאות ויאר להם הלילה למלט נפשם מרע, אמנם כאשר הבוקר אור בימי אסתר שקבלו התורה בלי פניה אחרת, ולא נשאר בלבבם מקום ספק לילך בדרכי גוים וכדומה, לא היה צריך להאיר להם באור אבוקה, כי התורה אור להם, וליהודים היתה אורה ודרשינן זו תורה (מגילה טז ב):

בראשית רבה (וילנא) פרשת חיי שרה פרשה נח

ג רבי עקיבא היה יושב ודורש והצבור מתנמנם בקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה אלא תבא <mark>אסתר</mark> שהיתה בת בתה של <mark>שרה</mark> שחיתה ק' וכ' וז' ותמלוך על ק' וכ' וז' מדינות.

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק בראשית פרשת חיי שרה

וזה שבא רבי עקיבא לעורר את הציבור שלא יאמר האדם מה אני ומה חיי ואיזו שייכות יש לי לדברי תורה הגבוהים והוא יודע נגעי לבבו. ועל זה בא רבי עקיבא לעורר כמו שאסתר למדה משרה. והוא דכמו שכל אחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב. כן הנשים הכשרות חייבות לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אמהות. והיינו

שהם נטעו בלב זרעם שיוכל כל אחד ואחד מישראל להסתייע מעבודת האבות והאמהות כשיבוא לטהר. וממילא יוכל כל אחד מישראל למצוא מקום אף בדברי תורה הגבוהין ויוכל לצפות מתי יגיעו מעשי על כל פנים באיזו פרט למעשה אבותי:

כיכר בתי מחסה

ביוגרפיה - יערות דבש

Rabbi Yehonatan Eibeshitz - Born in 1696, died in 1764. The story of Rabbi Yehonatan Eibeshitz's life is well known and therefore main dates in his life shall be written. He was born around 1696 to his father Rabbi Natan Neta who was a great grandson and grandson to the author of "Megaleh Amukot". His work Yaarot Devash includes speeches on various subjects.

ביוגרפיה - פרי צדיק

R. Zadok haCohen Rabinowitz (Rubinstein) was born in 1823 /5583 to his father R. Yaacov, Rabbi of Krizburg, Lithuania. R. Zadok was considered a child prodigy. In 1843/5603 he was forced to get a permit from a hundred rabbis in order to separate from his wife and marry a second wife, and thus he arrived in Poland where he met the great Chassidic leaders. He accepted their way of Judaism and became a disciple of R. Mordechai Yoseph Leiner of Izbeza. He relocated to Lublin, and began to write books according to Chassidic thought in accordance to the method of his mentor. From 1888/5648 until his death in 1900 /5660, he served as an Admo"r (Chassidic Rabbi) in Lublin. The series Pri Zaddik includes his sermons as edited by his disciples and began to be published in 1901/5661.

בני יששכר מאמרי חודש אדר מאמר ה - הפעם אודה

(והארכנו במקומו בזמני קריאת המגילה, התחלת זמן קריאתה ביום י"א [מגילה ב א] בגימטריא ו"ה וה'נגלות לנו ולבנינו [דברים כט כח], והוא זמני הפרזים שהם מגולים, עד סוף זמנה בוא יום ט"ו בגימטריא י"ה הנסתרות, והוא זמן המוקפין שהם נסתרים, הבן, והארכנו הענין במקומו

כתבי עת נשים למדניות הרב יחזקאל סלומון

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק בראשית פרשת חיי שרה

[יא] במדרש רבה פרשה זו (נ"ח, ג'). רבי עקיבא היה יושב ודורש והציבור מתנמנם ביקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על מאה ועשרים ושבע מדינה אלא תבוא אסתר שהיא בת בתה של שרה שחיתה מאה ועשרים ושבע וכו'. ויש להבין למה בא לעורר הציבור בהגדה זו דוקא. אך הענין שרבי עקיבא דרש בענינים גבוהים בדברי תורה והציבור מתנמנם שהיו סוברין שאין להם שייכות לדברי תורה גבוהים כאלה על דרך מה שנאמר (משלי כ"ד, ז') ראמות לאויל חכמות וגו'. וביקש לעוררן שידעו שכל אחד מישראל שייך אף לדברי תורה הגבוהין כמו שאמרו בתנא דבי אליהו רבה (ריש פרק כ"ה) כל אחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב. והיינו שכל אחד מישראל כיון שהוא מזרע האבות יש בכוחו להגיע באיזו פרט למעשה אבותיו ועל דרך מה שאמרו (בראשית רבה נ"ו, ז') אין דור שאין בו כאברהם וכו'. וזה שאמר מה ראתה אסתר שתמלוך וכו' והוה ליה לומר מה זכתה אסתר שתמלוך וכו' וכי בדידה תליא.

• • •

וזה שבא רבי עקיבא לעורר את הציבור שלא יאמר האדם מה אני ומה חיי ואיזו שייכות יש לי לדברי תורה הגבוהים והוא יודע נגעי לבבו. ועל זה בא רבי עקיבא לעורר כמו שאסתר למדה משרה. והוא דכמו שכל אחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב. כן הנשים הכשרות חייבות לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אמהות. והיינו שהם נטעו בלב זרעם שיוכל כל אחד ואחד מישראל להסתייע מעבודת האבות והאמהות כשיבוא לטהר. וממילא יוכל כל אחד מישראל למצוא מקום אף בדברי תורה הגבוהין ויוכל לצפות מתי יגיעו מעשי על כל פנים באיזו פרט למעשה אבותי:

תורת חיים מסכת סנהדרין דף עד עמוד ב

ולפי מדרש רבה פ"י דחיי שרה ומגילת אסתר נראה דהא דפריך ש"ס והא אסתר קרקע עולם היתה לאו קושיא היא ואתי נמי שפיר הא דלא החמירה אסתר. דאיתא התם רבי עקיבא היה יושב ודורש אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על מאה ועשרים ושבע מדינה אלא אמרה תבא אסתר שהיא בת בתה של שרה שחיתה מאה ועשרים ושבע שנים ותמלוך על מאה ועשרים וז' מדינות לכאורה תימה דמה ענין קכ"ז מדינות לקכ"ז שנים שחיתה שרה. ועוד אמאי זכתה למלכות בזכותה של שרה דוקא ולא בזכות שאר אמהות. ועוד דקאמר מה ראתה אסתר שתמלוך וכו' אטו בדידה הוה תליא מילתא והלא באונס לקחוה כמ"ש ותלקח אסתר.

לכך נראה דהכי קאמר מה ראתה אסתר שתמלוך דכיון דצנועה גדולה ונביאה היתה אמאי לא מסרה נפשה שלא תבעל לעובד כוכבים משום חומרא א"נ כדפריך הכא דכיון דפרהסיא הואי היה לה למסור נפשה וכי רוצה היתה שתמלך וכו' ולית לה שינויא דאביי ורבא. ומשני אלא תבא אסתר שהיא בת בתה של שרה שחיתה קכ"ז שנים וכו'. משום דהא דכתב לן רחמנא מספר שנותיה של שרה מופנה היא לגמרי דאע"ג דאשכחן דכתב לן מספר חיי אנשים חשובים כגון שנות האבות ומשה ואהרן לוי עמרם וקהת מכל מקום לא אשכחן בשום מקום דכתב לן רחמנא מספר שנותיה של שום אשה דאפילו ברחל ומרים שנכתב מיתתן לא נכתב מספר שנותן ולא בשום אשה ואם כן למה זה נמנו שנותיה של שרה ונראה דהך קושיא הוה קא קשיא לה לאסתר כי נביאה היתה וגדולה בחכמה וכיון שבא מעשה זה לידה שרצו להמליכה על קכ"ז מדינות אמרה ודאי מאת ה' היא זאת דלא נכתב ייתור זה בתורה מספר שנותיה של שרה אלא כדי ללמוד הימנו בדרך גזירה שוה קכ"ז מקכ"ז לומר לך שתעמוד אחת מבנותיה ותמלוך על קכ"ז מדינות בזכות שרה שחיתה קכ"ז שנים. והשתא ודאי לאו בחיי שנותיה תליא מילתא דאין ענין זה לזה אלא הכתוב בא לומר דמלכותה של אסתר בזכותה של שרה הוה וזה ילפינן מייתורא דקכ"ז כמו גזירה שוה כלומר הרי כאן קכ"ז מדינות ונאמר להלן קכ"ז שנים מה להלן שרה אף כאן שרה והשתא ניחא הא דכתיב שנה שנה בכל כלל וכלל משום דהתם נמי כל חדא באפיה נפשיה נדרש דאמרינן במסכת מגילה שבע ועשרים ומאה מדינה בתחילה לא מלך אלא על שבע ואח"כ נוסף עליהם עשרים ואח"כ נוסף עליהן מאה והוי דומיא דשנותיה של שרה שכל אחד נדרש לעצמו כדפי' רש"י נמצא דהוי כמו גזרה שוה.

ואכתי קשה למה זה זכתה למלכות בזכות שרה דוקא כמ"ש לעיל. ועוד דלישנא דאלא תבא אסתר ותמלוך משמע קצת דנפשה חשקה בכך וזה תימה דנהי דמן השמים הוה כדילפא מקרא מכל מקום צנועה כמותה ונביאה היאך חשקה. ויש לומר דאסתר היתה יודעת דאין זה אלא כדי לעשות נס גדול על ידה שתציל את ישראל שלא היתה צנועה ונביאה בישראל שתהא ראויה לעשות נס זה על ידה כמותה כדאיתא במדרש דאמר מרדכי לא לחנם נעשה זאת לצנועה זו אלא כדי לעשות נס על ידה ושמא היינו הא דאמר לה ומי יודע אם לעת כזאה הגעת למלכות פי' בשביל עת צרה כזו המליכך הקדוש ברוך הוא ולכך קאמר אלא תבא אסתר שהיא בת בתה של שרה וכו' דשרה נמי צנועה גדולה היתה דאפילו אברהם לא הכיר בה מרוב צניעות וכשבא לידה אותו מעשה שנלקחה לפרעה ואבימלך בלי ספק כי יותר היתה משלמת נפשה לכמה מיתות ממה שתבעל לעובד כוכבים ומזלות ח"ו ואפילו הכי כדי שתציל את אברהם מהריגה לא רצתה לגלות שאברהם בעלה הוא ומסרה נפשה שתבעל לעובד כוכבים ומזלות חלילה באשר אשה קרקע עולם היא לכך גרמה זכותה שתעמוד אחת מבנותיה צנועה גדולה ותבא מעשה כזה לידה ותמסור נפשה להבעל לעובד כוכבים ומזלות כמותה כדי שתמלוך על קכ"ז מדינות ותציל את ישראל. והיינו דנקט תבא אסתר בת בתה של שרה דברת' כרעא דאמא היא.

ואולי אסתר בת גילה דשרה היתה שכל מעשיה דמין להדדי זאת נלקחה באונס אל המלך וזאת נמי נלקחה באונס אל המלך שרה מסרה עצמה לכך כדי שתציל את אברהם וכן אסתר שתציל את ישראל. וכשם ששרה היתה מולכת בכל העולם שהושוו כל העובד כוכבים ומזלות והמליכו את אברהם עליהם כדאיתא במדרש וכן אסתר היתה מולכת מהודו ועד כוש דהיינו מסוף העולם עד סופו כדאיתא במגילה. וכשם ששרה היתה נקראת יסכה על שם שהכל היו סוכין ביפיה ושהיתה סוכה ברוח הקדש כך אסתר היו הכל סוכין ביפיה שנאמר ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה שהיו הכל רואין וסוכין בה כדאיתא במדרש והיתה סוכה ברוח הקדש כדאיתא במגילה ותלבש אסתר מלכות שלבשה רוח הקדש כמו ורוח לבשה את עמשא. מה שרה לא רצתה לגלות על אברהם מה הוא לה עד לאחר שנעשה לה הנס כך אסתר לא הגידה על מרדכי מה הוא לה עד לאחר הנס. וכשם שנתוספה ה"א לשרה ככה לאסתר שהיו הכל קוראין אותה אסתהר על שם סהרא כדאיתא במגילה שהיתה דומה ללבנה ביפיה ועוד דהלבנה מקבלת אורה מן החמה ואסתר נמי קבלה שפע יופיה משרה בת גילה שהיתה דומה לחמה ולכך הבהיקה כל ארץ מצרים ביפיה כשפתחו התיבה כדאיתא במדרש רבה.

ושמא היו"ד משרה נחלקת לשני ההי"ן אחת לשרה ואחת לאסתר והיינו דאיכא למאן דאמר במגילת אסתר ירקרקת היתה אלא חוט של חסד היה משוך עליה רמז לשפע חוט של שרה כי אברהם הוא חסד שנאמר חסד לאברהם וכן שרה דאברהם ושרה כי הדדי נינהו דכר ונוקבא וכחד גופא דמיא ולכך אמר לה אברהם זה חסדך אשר תעשי עמדי כי חסד שלה ממנו הוא וזהו עמדי ולא אמר אשר תעשה לי וכיון דאסתר היתה נשפעת משרה ומזכותה ואולי ניצוצות שלה היתה לכך גזרה לצום שלשה ימים כדי שיגיע יום שלישי של תענית ביום ראשון של פסח לדעת התרגום של מגילת אסתר לפי שהצדיקים נענין ביום השלישי כדאשכחן ביונה ובשבטים ובשאר צדיקים כדאיתא במדרש אמרה אסתר בלבה אולי תהא גם היא נענית בליל ראשון של פסח ויפתחו לה שערי רחמים כדרך שנפתחו באותו לילה לשרה כשנלקחה לאבימלך מאחר שהיא בת גילה ונשפעת ממנה.

ונראה דהיינו הא דכתיב בלילה ההוא נדדה שנת המלך ואיתא בתרגום של מגילת אסתר ביה בליליא אידברית שרה לביתיה דאבימלך וכתב עוד נדדה שנת המלך היינו מלכו של עולם רמז שהוא יתברך עלתה לפניו זכותה של אסתר על ידי זכותה וצדקתה של שרה דכיון שנפתחו שערי רחמים לשרה בעת ההיא ונעשה לה נס נתעוררו אז אותן שערי רחמים לאסתר שהיתה נשפעת משרה.

אסתר פרק ט, כז-כח

(cז) קּיָמוּ <וקבל> וְקבְּלוּ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל־זַרְעָם וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׁים אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּלְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: (כח) וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וַעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם: ס

27The Jews ordained and took upon themselves and upon their seed and upon all those who join them, that it is not to be revoked to make these two days according to their script and according to their appointed time, every year. 28And these days shall be remembered and celebrated throughout every generation, in every family, every province, and every city, and these days of Purim shall not be revoked from amidst the Jews, and their memory shall not cease from their seed.

זכריה פרק ז, א-ג

- (א) וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְדָרְיֶוֶשׁ הַמֶּלֶךְ הָיָה דְבַר־יְלְּוָק אֶל־זְכַרְיָה בְּאַרְבָּעה לַחֹדֶשׁ הַתִּשׁעִי בַּכִּסְלָו:
  - (ב) וַיִּשְׁלַח בֵּית־אֵל שַׂר־אֶצֶר וְרֶגֶם מֶלֶךְ וַאֲנָשָׁיו לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְקֹוָק:
- - (ד) וַיְהֶי דְּבַר־יִּלְּוֶק צְּבָאֻוֹת אֵלֵי לֵאמְר: (ה) אֵמֹר אֵל־כָּל־עָם הָאֵׁרֵץ וְאַל־הַכּּהָנִים
- (ה) אֱמר אֶל־כָּל־עָם הָאָרֶץ וְאֶל־הַכּהֲנִים לֵאמֶר כִּי־צַמְהֶּם וְסָפוֹד בַּחֲמִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִׁי וְזֶה שָׁבְעֵים שָׁנָָה הַצִּוֹם צַמְהֻּנִי אֵנִי:
- (ו) וְכִי תֹּאֹכְלָוּ וְכִי תִּשְׁתַּוּ הֲלָוֹא אַתֶּםׂ הָאַכְלִּים ואתּם השׁתים:
  - (ז) הֵלְוֹא אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קְרֶא יְלְּוָלְ בְּיַדֹּ הַנְּבִיאִים הָרְאשׁנִים בִּהְיוֹת יְרוּשָׁלֵּם ישֶׁבֶת וּשְׁלֵּוָה וְעָרֶיהָ סְבִיבֹתֶיהָ וְהַנֵּגֶב וְהַשְּפֵּלָה ישׁב: פּ
    - (ח) וַיְהִי דְּבַר־יִּקֹוָק אֶל־זְכַרְיָה לֵאמְר:
    - ָט) כָּה אָמֶר יְלְּוֶק צְבָאֻוֹת לֵאמֶר מִשְׁפַּט אֶמֶת שְׁפִּטוּ וְחֲסֶד וְרְחֲמִים עֲשֻׂוּ אִישׁ אַמּד-אָמווי
- (י) וְאַלְמָנָה וְיָתֶוֹם גֵּר וְעָנֵי אָל־תַּעֲשֶׁקוּ וְרַעַתֹּ אִישׁ אֵחִיו אַל־תַּחשׁבוּ בַּלבַבכם:

- 1And it came to pass in the fourth year of King Darius; The word of the Lord came to Zechariah on the fourth of the ninth month, in Kisley.
- 2And Sharezer and Regem Melech and his men sent to Bethel to pray before the Lord, 3to say to the Priests of the house of the Lord of Hosts and to the prophets, saying, "Shall I weep in the fifth month, abstaining as I have done these many years?"
- **4**And the word of the Lord of Hosts came to me, saying:
- **5**Say to all the people of the land and to the priests saying: When you fasted and mourned in the fifth [month] and in the seventh [month] even these seventy years, did you fast for Me, even for Me?
- 6And when you eat and when you drink-are you not the ones who eat and you the ones who drink?
- **T**Was it not the words that the Lord proclaimed through the former prophets, when Jerusalem was settled and tranquil, and its cities were around it, and the Negev and the lowland were settled?
- **8**And the word of the Lord came to Zechariah, saying:
- 9So said the Lord of Hosts, saying: Execute true judgment and perform loving-kindness and mercy, each one [of you] to his brother.
  10Do not oppress the widow, the orphan, the stranger, or the poor man. Neither shall any of you think evil against his brother in your heart.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב: מכאן מודעא רבה לאורייתא. אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר. The Gemara cites additional homiletic interpretations on the topic of the revelation at Sinai. The Torah says, "And Moses brought forth the people out of the camp to meet God; and they stood at the lowermost part of the mount" (Exodus 19:17). Rabbi Avdimi bar Ḥama bar Ḥasa said: the Jewish people actually stood beneath the mountain, and the verse teaches that the Holy One, Blessed be He, overturned the mountain above the Jews like a tub, and said to them: If you accept the Torah, excellent, and if not, there will be your burial. Rav Aḥa bar Ya'akov said: From here there is a substantial caveat to the obligation to fulfill the Torah. The Jewish people can claim that they were coerced into accepting the Torah, and it is therefore not

binding. Rava said: Even so, they again accepted it willingly in the time of Ahasuerus, as it is written: "The Jews ordained, and took upon them, and upon their seed, and upon all such as joined themselves unto them" (Esther 9:27), and he taught: The Jews ordained what they had already taken upon themselves through coercion at Sinai.

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם! - אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. - אם כן שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו! - אמרו לו: אמור אתה! - אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם. - אמרו לו: וכי משוא פנים יש בדבר? - אמר להם: הם לא עשו אלא לפנים - אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים, והיינו דכתיב כי לא ענה מלבו. The students of Rabbi Shimon bar Yohai asked him: For what reason were the enemies of Jewish people, a euphemism for the Jewish people themselves when exhibiting behavior that is not in their best interests, in that generation deserving of annihilation? He, Rabbi Shimon, said to them: Say the answer to your question yourselves. They said to him: It is because they partook of the feast of that wicked one, Ahasuerus, and they partook there of forbidden foods. Rabbi Shimon responded: If so, those in Shushan should have been killed as punishment, but those in the rest of the world, who did not participate in the feast, should not have been killed. They said to him: Then you say your response to our question. He said to them: It is because they prostrated before the idol that Nebuchadnezzar had made, as is recorded that the entire world bowed down before it, except for Hananiah, Mishael, and Azariah. They said to him: But if it is true that they worshipped idols and therefore deserved to be destroyed, why was a miracle performed on their behalf? Is there favoritism expressed by God here? He said to them: They did not really worship the idol, but pretended to do so only for appearance, acting as if they were carrying out the king's command to bow before the idol. So too, the Holy One, Blessed be He, did not destroy them but did act angry with them only for appearance. He too merely pretended to desire to destroy them, as all He did was issue a threat, but in the end the decree was annulled. And this is as it is written: "For He does not afflict from His heart willingly" (Lamentations 3:33), but only for appearances' sake.

משלי פרק לא, כא-כג

(כא) לא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לְבֵשׁ שָׁנִים: (כב) מַרְבַדִּים עָשְׁתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לָבוּשָׁהּ

ספר הכוזרי מאמר ב אות כד

כד. אמר החבר: הובשתני מלך כוזר, והעון הזה הוא אשר מנענו מהשלמת מה שיעדנו בו האלהים בבית שני, כמה שאמר: +זכריה ב' י"ד+ "רני ושמחי בת ציון", כי כבר היה הענין האלהי מזומן לחול כאשר בתחלה אלו היו מסכימים כלם לשוב בנפש חפצה, אבל שבו מקצתם ונשארו רובם וגדוליהם בבבל רוצים בגלות ובעבודה שלא יפרדו ממשכנותיהם ועניניהם, ושמא על זה אמר שלמה: +שיר השירים ה' ב'+ "אני ישנה ולבי ער", כנה הגלות בשינה והלב הער התמדת הנבואה ביניהם. "קול דודי דופק", קריאת האלהים לשוב. "שראשי נמלא טל", על השכינה שיצאה מצללי המקדש, ומה שאמר: "פשטתי את כתנתי", על עצלותם לשוב. "דודי שלח ידו מן החור", על עזרא שהיה פוצר בהם ונחמיה והנביאים, עד שהודו קצתם לשוב הודאה בלתי גמורה, ונתן להם כמצפון לבם, ובאו הענינים מקוצרים מפני קצורם, כי הענין האלהי איננו חל על האיש אלא כפי הזדמנותו לו אם מעט מעט ואם הרבה הרבה. ואילו היינו מזדמנים לקראת אלהי אבותינו בלבב שלם ובנפש חפצה, היינו פוגעים ממנו מה שפגעו אבותינו במצרים. ואין דבורנו: השתחוו להר קדשו, והשתחוו להדום רגליו, והמחזיר שכינתו לציון וזולת זה, אלא כצפצוף הזרזיר, שאין אנחנו חושבים על מה שנאמר בזה וזולתו, כאשר אמרת מלך כוזר.